

**Rondane-Dovre
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Norsk Villreinsenter Nord
Hjerkinnhusvegen 33
2661 Hjerkin

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 61 26 62 09
sfinpost@statsforvalteren.no
<http://www.nasjonalparkstyre.no/rondane-dovre>

NATURHISTORISK MUSEUM
Sars' gate 1
0562 OSLO

Saksbehandler Eirin Berge

Vår ref. 2022/4636-2 432.3

Deres ref.

Dato 06.05.2022

Delegert sak -Dovre NP - Dispensasjon til innsamling av små biter av vev og frø av plantearter 2022 - Naturhistorisk museum

Delegert vedtak

Naturhistorisk museum v/prosjektleder for Nasjonal frøbank for ville arter i Norge, får med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48, dispensasjon til ikke-destruktiv innsamling av frø og vevsmateriale fra følgende planter i Dovre nasjonalpark i Folldal kommune:

- Karve *Carum carvi*
- Markrapp *Poa trivialis*
- Tyttebær *Vaccinium vitis-idaea*
- Fjellrapp *Poa alpina*
- Rødsvingel *Schedonorus pratensis* (tidligere *Festuca pratensis*)

Følgende vilkår gjelder:

1. Innsamlingen skal skje til fots
2. Det kan samles inn inntil 20 individer av hver art.
3. Det skal være igjen frø på hvert individ

Det gjøres oppmerksom på at tillatelsen bare gjelder i forhold til verneforskriften for Dovre nasjonalpark og at eventuelle andre nødvendige tillatelser etter andre lovverk er søker selv ansvarlig for å innhente. Dette gjelder også grunneiers tillatelse i de tilfeller dette er påkrevd.

Vedtaket kan påklages innen 3 uker etter mottakelse av vedtaket, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes skriftlig til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, men stiles til Miljødirektoratet. Angi vedtaket du klager over, den eller de endringer du ønsker, og de grunner du har for at vedtaket bør endres. Dersom du klager så sent at det kan være uklart for oss om du har klaget i rett tid, bør du oppgi når du mottok dette brevet. Vi gjør oppmerksom på at også andre enn søker kan ha rettslig klageadgang

**Nasjonalpark
Naturreservat**

Dovre, Rondane
Flakktjørna, Grimsdalsmyrene, Hemmeldalen, Hovdsjømyrene, Kattuglehøi, Mesætermyre, Myldingi, Veslehjerkinnjønnin

Landskapsvernområde Dørålen, Frydalen, Grimsdalen, Vesle Hjerkin

Dokumenter i saken

- Søknad fra prosjekt for Nasjonal frøbank for ville arter i Norge v/Naturhistorisk museum/NIBIO datert 30.3.2022.

Saksopplysninger

Søknad

«Søknad om å få samle inn små biter av vev og frø av plantearter i Dovre nasjonalpark.

Norge er med i et nordisk prosjekt om kulturplantenes ville slektninger. Dette er en plantegruppe som inngår i det norske bevaringsarbeidet, på bakgrunn av deres slektskap med våre kulturplanter og som kan bidra med viktige egenskaper i fremtidig matproduksjon. I det nordiske prosjektet er målet å øke kunnskapsgrunnlaget om enkelte av disse artene i Norden og bidra til økt vern. Arbeidet ledes fra Nordiskt Genresurscenter (NordGen) med hovedkontor i Alnarp, Sverige. Kontaktpersoner for prosjektet i Norge er seniorrådgiver Linn Borgen Nilsen ved Norsk genressurssenter i NIBIO og botaniker Kristina Bjureke, ved Naturhistorisk museum i UiO.

Prosjektets navn: Conservation and sustainable use of genetic resources in the Nordic countries

(Work package 5 in the project "Nature based solutions") NordGens ID: 700 404

Alle de fem nordiske landene skal i løpet av prosjektperioden høste frø av enkelte arter av kulturplantenes viltvoksende slektninger, inkluderer blant annet følgende:

1. Karve *Carum carvi*
2. Markrapp *Poa trivialis*
3. Tyttebær *Vaccinium vitis-idaea*
4. Fjellrapp *Poa alpina*
5. Rødsvingel *Schedonorus pratensis* (tidligere *Festuca pratensis*)

Frøene sendes til NordGen for rensing og spiretesting. Halvparten av frøene sendes deretter til Svalbard globale frøhvelv for langtidslagring. Små biter av vevsmateriale blir brukt til DNAundersøkelser for å kartlegge intraspesifikk diversitet.

Vi planlegger å samle inn vev og frø fra 3-4 geografiske skilte lokaliteter i hvert nordisk land og har i 2021 samlet materiale fra bl.a. Færder nasjonalpark og Finnmark. I 2022 ønsker vi å samle inn materiale fra en fjell-lokalitet, og søker derfor om tillatelse for å samle inn små biter av vev fra 20 individer og frø fra ovenstående arter i Dovre nasjonalpark. Innsamlingen er ikke destruktiv, vi tar kun 2 cm² av blad og samler aldri alle frø på hvert individ.

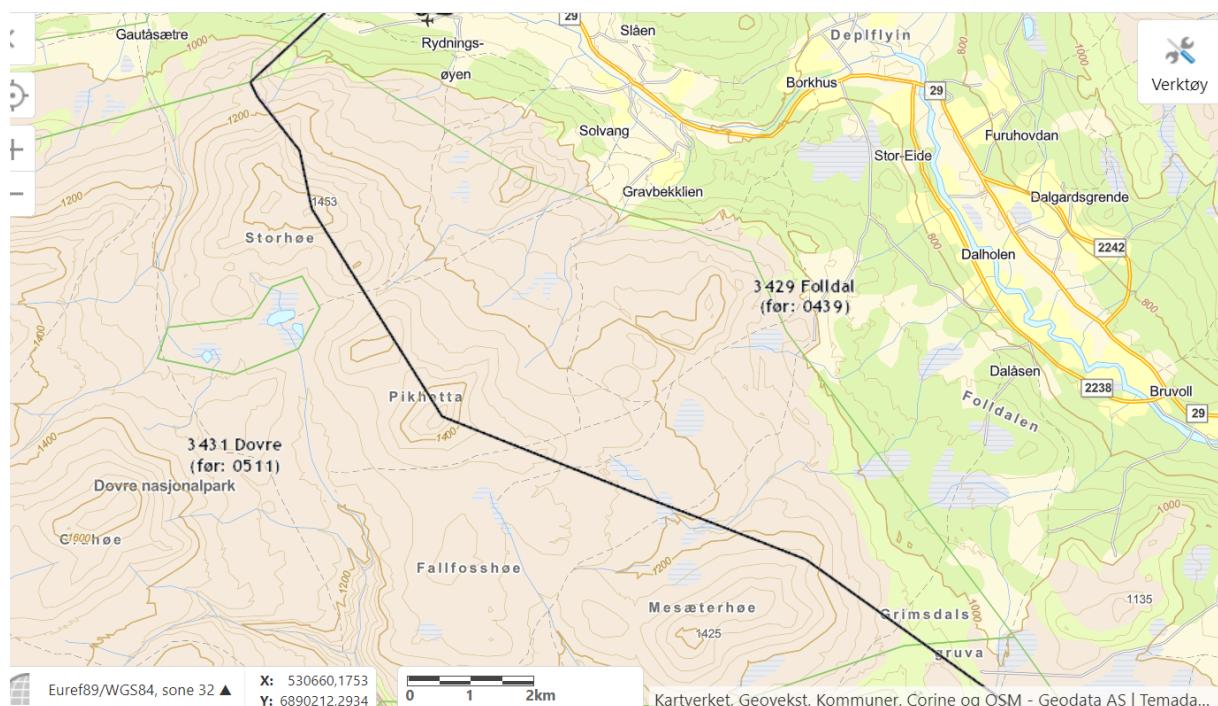
Innsamlingen vil finne sted 2-3 dager under sommeren 2022. Det mest aktuelle området for innsamling er Folldalen. Vi kommer ikke å samle inn frø fra områder som er naturreservat.

Ytterligere informasjon om kulturplantenes ville slektninger: [Ville slektninger sikrer matforsyningen | Titan.uio.no](#)

Mer informasjon om den nasjonale frøbanken og ex situ bevaring:
<https://www.nhm.uio.no/forskning/samlinger/botanikk/botanisk-hage/ex-situ/>

Ta gjerne kontakt med undernevnte dersom det er behov for mer informasjon.»

Figur 1: Kartutsnitt som viser Dovre nasjonalpark (grønn linje) og kommunegrense Folldal kommune (sort linje)

I telefonsamtale med søker den 6.mai 2022 ble det vist til at det var viktig at lokaliteten der frøene ble tatt fra var i et område som det var liten sannsynlighet for nedbygging på et senere tidspunkt. Det ble også understreket at søknaden kun gjaldt for del av Dovre nasjonalpark som lå i Folldal kommune.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for Dovre nasjonalpark til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

I medhold av vedtak i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre den 25. september 2015 er myndighet til å treffe vedtak i alle saker som gjelder søknad om tillatelse etter

verneforskriftenes spesifiserte dispensasjonsbestemmelser, samt kurante saker etter naturmangfoldlovens § 48, delegert til nasjonalparkforvalter/sekretariat. Dette inkluderer eksempelvis saker som omhandler motorferdsel både på snødekt mark og barmark, organisert ferdsel, og ferdsel med hest, sykkel eller hundespenn.

Verneforskrift – formål

Området for omsøkt tiltak ligger i Dovre nasjonalpark. Verneforskriftens § 2 angir følgende formål for vernet:

- ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde,
- ta vare på et høyfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold,
- ta vare på sentrale leveområder til villreinstammen i Rondane,
- bevare landskapsformer og særpregede geologiske forekomster
- ta vare på verdifulle kulturminner

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Omsøkt aktivitet er ikke hjemlet i forskriftens spesielle unntaksbestemmelser og må vurderes etter naturmangfoldloven (nml) § 48.

Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen omtaler forskning på side 109 på følgende måte:

«Undervisning og forskning som kommer i konflikt med vernebestemmelsene skal søke forvaltningsmyndigheten om særskilt tillatelse. Slik aktivitet skal være i regi av en utdannings- eller forskningsinstitusjon.

Ved søknader om forskningsvirksomhet i verneområdene etter § 4, prioriteres:

- Fagområder med spesiell betydning/relevans for forvaltningen
- Effektforskning på ulike aktiviteter der effektene kan ha innvirkning på verneformålet
- Forskning på tilretteleggingstiltak som reduserer skadevirkninger av ulike aktiviteter
- Prosjekter som er del av nasjonale eller internasjonale forsknings- eller overvåkingsprosjekter
- Videreføring av prosjekter

Undervisning og forskning som kan gjennomføres med tilnærmet samme verdi utenfor verneområdene, skal kanaliseres dit.»

Naturmangfoldloven

§ 48

Omsøkt tiltak har ikke hjemmel i verneforskriften for Dovre nasjonalpark og søknaden må derfor vurderes etter naturmangfoldlovens § 48 om dispensasjon fra vernevedtak.

§ 33 Nasjonalpark

Verneområder på land, i vassdrag og i sjø etter dette kapittel skal bidra til bevaring av

...

b) arter og genetisk mangfold,

h) referanseområder for å følge utviklingen i naturen.

I tillegg må søknaden også vurderes etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven (NML) nedfelt i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder) jamfør § 7.

Vurdering

Naturmangfoldloven § 48 stiller svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, men åpner for tiltak som *«ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig»*. Begge vilkår må være oppfylt. Unntak kan også vurderes *«dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig»*. Dispensasjon må heller ikke gis om vilkåra er oppfylt. Skjønns og instruks fra overordnede myndigheter spiller også inn. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. I foreliggende sak vil verken sikkerhetshensyn eller vesentlige samfunnsinteresser være relevant og søknaden vurderes etter bestemmelsens 1. alternativ.

Når det av nml § 48 fremgår at forvaltningsmyndigheten *kan* gjøre unntak fra vernevedtaket, ligger det i dette at tiltakshaver ikke har krav på å få dispensasjon selv om tiltaket ikke er i strid med verneformålet og heller ikke påvirker verneverdiene. Dersom disse vilkårene er oppfylt skal det foretas en skjønnsmessig vurdering av om tiltaket *bør* tillates, der fordelene for tiltakshaver veies opp mot eventuelle ulemper for naturmangfoldet. Utgangspunktet for denne vurderingen er at bestemmelsen er en sikkerhetsventil som i første rekke skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. I dette ligger at lista for å gi dispensasjoner fra forbudene i verneforskriften bør ligge høy. Gjeldende søknad vurderes etter naturmangfoldlovens (nml) § 48 1.ledd 1. alternativ, dvs aktiviteten må ikke stride mot vernevedtakets formål eller påvirke verneverdiene nevneverdig.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i dette området er godt. Når det gjelder villrein foreligger NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med ny regional plan for villreinen i Rondane og Sølknkletten. NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel. Når det gjelder sårbare fuglelokaliteter er det utarbeidet egen rapport for deler av Dovre nasjonalpark (§ 8).

I søknaden opplyses at prosjektet er et felles nordisk prosjekt som omhandler kulturplantenes ville slektninger. Søker skriver : *«Dette er en plantegruppe som inngår i det norske bevaringsarbeidet, på bakgrunn av deres slektskap med våre kulturplanter og som kan bidra med viktige egenskaper i fremtidig matproduksjon. I det nordiske prosjektet er målet å øke kunnskapsgrunnlaget om enkelte av disse artene i Norden og bidra til økt vern»*. Frø fra plantene skal renses og spiretestes og deretter skal rensing og spiretesting. Halvparten av frøene sendes til Svalbard globale frøhvelv for langtidslagring.

Prosjektet er et nordisk samarbeidsprosjekt og har som mål å gi økt kunnskap om de nevnte artene (jf. søknad) i Norden. Det er av betydning at frøene fra disse vanlige plantene hentes fra områder hvor det er lite sannsynlig at nedbygging vil skje, slik at det eventuelt er mulig å finne lokasjonene i fremtiden, dersom det skulle bli behov. Det vises her til naturmangfoldlovens § 33, der det står at et mål med oppretting av nasjonalparker blant annet er å sikre referanseområder for overvåking av naturen og bidra til bevaring av arter og genetisk mangfold.

Omsøkt aktivitet skal foregå til fots i et begrenset tidsrom (2-3 dager) i en nasjonalpark der allmennhetens ferdsel til fots både langs stier og utenom stier er tillatt gjennom friluftsløven. Verneforskriften omtaler at allmenheten skal ha tilgang naturopplevelse gjennom utøvelse av et enkelt og tradisjonelt friluftsliv med liten grad av tilrettelegging. Det er i området flere godkjente stier i forvaltningsplanen, og noe ferdsel i området gjennom sesongen både med organsiert ridning, og vandrere. Selve ferdselen vil derfor være i tråd med den eksisterende bruken av området.

Det skal samles inn plantematerialer fra vanlige planter som alle har status «livskraftig» (LC) i Artsdatabankens oversikt fra 2021. Innsamlingen er opplyst å være ikke-destruktiv, og det skal tas frø og biter av planedeler av 20 individer av den enkelte art. Nasjonalparksforvalter vurderer at innsamling av beskjedne mengder plantemateriale ikke strider mot forskriftens § 3 punkt 2.1 *«All vegetasjon, herunder døde trær og busker, skal vernes mot skade og ødeleggelse av enhver art. Planting, såing, gjødsling og innføring av nye plantearter er forbudt»* Samme § 3 punkt 2.2 bokstav d tillater også *«plukking av vanlige planter til eget bruk»*. Det omsøkte omfanget av innsamling av deler av planter for DNA analyse samt frø vurderes å ikke stride mot verneformålet og heller ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Etter en samlet vurdering av prosjektets formål, ovebygging, tiltakets omfang og påvirkning av verneverdier avveid mot hverandre, mener nasjonalparkforvalter at det bør gis dispensasjon fra vernevedtak i dette tilfellet.

Med bakgrunn i momentene ovenfor blir det vurdert at verneverdiene i Dovre nasjonalpark ikke vil bli negativt påvirket som følge av omsøkt aktivitet og at kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene og om aktivitetenes konsekvens for disse er tilstrekkelig kjent og belyst. Førre-var-prinsippet vil derfor ikke bli tatt i bruk i forbindelse med søknaden (§ 9). I forhold til økosystem-tilnærming og samlet belastning, mener nasjonalparkforvalter at det er forsvarlig

å tillate omsøkt aktivitet i dette tilfellet. Aktiviteten må gjennomføres på en slik måte at man unngår unødvendig forstyrrelser av dyreliv (§10). Tiltakshaver plikter å iverksette de tiltak som er nødvendig for at naturmangfoldet ikke skal bli skadelidende og sikre at tiltakene ikke skader berørte plantesamfunn eller lokale populasjoner av berørte planter. Om ikke dette blir gjort kan tiltakshaver bli pålagt å iverksette tiltak for å rette skaden i ettertid. Når det gjelder miljøforsvarlige teknikker sikres dette gjennom vilkårene som er stilt i saken (§§ 11-12).

Konklusjon

Nasjonalparkforvalter vurderer at det kan gis dispensasjon til omsøkte tiltak etter en samlet vurdering og avveining.

Med hilsen

Eirin Berge
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Kopi til:

Folldal fjellstyre		2584	DALHOLEN
Statsforvalteren i Innlandet			
Kristina Bjureke			
Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten	c/o Statsforvalteren i Innlandet, boks 987	2604	LILLEHAMMER
Statskog, Runar Myhrer			
Rueslåttan			
Folldal kommune	Gruvvegen 1	2580	FOLLDAL
Trond Stensby			
Statens naturoppsyn v/Finn Bjormyr			